

Kraków, 05.01.2021 r.

Katarzyna Sucharkiewicz

STRESZCZENIE

Rozprawy doktorskiej pt. „Kulturoznawczy aspekt XX-wiecznej wytwórczości dewocyjnej częstochowskiej Fabryki Wyrobów Ceramicznych «Czyn»”

Obszar nauk humanistycznych, dyscyplina kulturoznawstwo

Promotor w rozprawie doktorskiej: prof. dr hab. Paweł Taranczewski

Promotor pomocniczy w rozprawie doktorskiej: dr Paweł Nowakowski

Przedmiotem rozprawy doktorskiej są dzieje częstochowskiej Fabryki Wyrobów Ceramicznych „Czyn”, która w l. 1945-1953 podjęła nowatorską pracę nad podniesieniem poziomu artystycznego dewocjonaliów. Rozprawa ma charakter studium monograficznego, w którym konkretne zjawisko, tj. działalność fabryki, istotne samo w sobie, umożliwiło ponadto dostrzeżenie powiązań oraz pełne zrozumienie charakteru wytwórczości dewocyjnej w rejonie częstochowskim. Kwestie związane z obniżeniem poziomu artystycznego wyrobów pamiątkarstwa religijnego wytwarzanych w podjasnogórskich warsztatach oraz działania podejmowane w celu przeciwdziałania temu problemowi stanowią jedno z wiodących zagadnień dysertacji.

Przedstawienie historii i wytwórczości „Czynu” w szerokim ujęciu historycznym i kulturowym oraz na tle przemian zachodzących w sztuce polskiej, a zwłaszcza w środowisku twórczym Częstochowy po roku 1945, umożliwiło autorce osiągnięcie kilku podstawowych celów. Najważniejszym z nich było ujawnienie kulturoznawczego aspektu działalności wytwórni. Toteż w pracy szeroko omówiona została aktywność „Czynu” w dziedzinie edukacji i jego strategia tak upowszechniania, jak i handlu dewocjonaliami, z czym wiąże się działalność wystawiennicza. Scharakteryzowana została też spuścizna duchowa i twórcze dziedzictwo zakładu.

W celu ukazania kulturowych kontekstów badanych zjawisk w jak najpełniejszym zakresie, autorka oparła się na szerokim repertuarze wzajemnie powiązanych ze sobą metod i narzędzi badawczych. Przy opisie, interpretacji i próbie wyjaśnienia fenomenu działalności fabryki „Czyn” zastosowano m.in. analizę historyczno-porównawczą – badanie różnych źródeł historycznych i analizę dokumentów. Ukazując genezę badanych zjawisk, ich przebieg i skutki, autorka sięgnęła po metodę historyczną i hermeneutyczną. Istotne znaczenie miała również wykorzystana przez nią analiza materiałów wizualnych.

Temat częstochowskiej sztuki dewocyjnej w XX w., zwłaszcza po r. 1945, podejmowano dotychczas marginalnie i przebadano zaledwie częściowo. Do tej pory nie powstała żadna praca naukowa na temat fabryki „Czyn”. Historia wytwórni i jej profil produkcji były skrótowo omawiane jedynie na marginesie opracowań o częstochowskich dewocjonaliami oraz w szkicach monograficznych poświęconych poszczególnym artystom z zespołu „Czynu”.

Dysertacja jest monografią otwartą na dalsze badania problematyki częstochowskich dewocjonaliów, na poszerzenie rozumienia tego zagadnienia oraz na nowe wykładnie i interpretacje.

Katarzyna Sucharkiewicz